

Купка Ю. М. Проблеми правового регулювання реорганізації суб'єктів господарювання / Ю. М. Купка // Актуальні проблеми цивільного та господарського права : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 07 жовтня 2016 р.). — Кривий Ріг : Донецький юридичний інститут МВС України, 2016. — С. 248-250.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕОРГАНІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Купка Ю.М.

*студентка IV курсу юридичного факультету
Навчально-наукового інституту права СумДУ*

Відповідно до Господарського кодексу України суб'єкт господарювання припиняється в результаті реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації – за рішенням власника (власників) чи уповноважених ним органів, за рішенням інших осіб – засновників суб'єкта господарювання чи їх правонаступників, а у випадках, передбачених Кодексом, – за рішенням суду [1; 2]. В свою чергу припинення діяльності підприємства, відповідно при якому його права, обов'язки і майно переходять до інших діючих чи знову створюваних підприємств, які приймають на себе виконання функцій і завдань реорганізованого підприємства чи реорганізованих підприємств, що припинили свою діяльність, визначається як реорганізація суб'єктів господарювання [3, с.87]. Реорганізація здійснюється шляхом злиття, приєднання, поділу і перетворення суб'єктів господарювання. При цьому обов'язки не зникають, а переходять до нового суб'єкта [4, с. 225].

На сьогодні чинне законодавство виділяє такі форми реорганізації як злиття, приєднання, поділ та перетворення. Реорганізація суб'єкта господарювання може здійснюватися як у добровільному, так і примусовому порядку відповідно до рішення власника або уповноважених ним осіб,

засновників суб'єкта господарювання або їхніх правонаступників. У деяких випадках, які передбачені у законодавстві України, здійснюється за рішенням суду. Саме тому юридична вважається такою, що припинила свою діяльність, з моменту, коли буде внесено запис до Єдиного державного реєстру про її припинення.

Вважаємо, що однією із найголовніших проблем правового регулювання реорганізації суб'єктів господарювання у українському законодавстві є відсутність одного кодифікованого акта, який би містив усі положення щодо регулювання цього питання. Це твердження аргументується тим, що положення щодо реорганізації розкидані по різних нормативно-правових актах, а це, в свою чергу, значно ускладнює цю процедуру.

Також однією з важливих проблем, яка є значною прогалиною у законодавстві є відсутність деяких важливих положень при проведенні процедури припинення суб'єкта господарської діяльності в Господарському та Цивільному кодексах України.

Іншою проблемою, яка простежується в українському законодавстві є відсилочний характер норм, тому що через це ускладнюється процедура оформлення реорганізації. Оскільки для того, щоб знайти чітко визначену процедуру оформлення, потрібно звернутися та вивчити велику кількість нормативно-правових актів. На нашу думку, щоб значно вдосконалити та полегшити цю процедуру, потрібно об'єднати всі положення, які регулюють процедуру реорганізації суб'єктів господарювання в Господарському кодексі України.

Аналізуючи Господарський кодекс України, можна запропонувати для його вдосконалення виділити окрему главу або ж розділ про реорганізацію суб'єктів господарювання, в якому зазначалася не лише процедура усіх суб'єктів господарювання, а й реорганізація як юридичних осіб, так і фізичних осіб-підприємців.

Саме тому потрібно звернути увагу щодо фізичних осіб – підприємців. Проаналізувавши усе українське законодавство, ми дійшли висновку, що

положення, яке б регулювало процедуру їх реорганізації, не містяться ні в Господарському кодексі України, ні в Цивільному кодексі України, а лише в Законі України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців», а це вказує на прогалини в українській системі законодавства [6, с.61].

Якщо звернутися до Господарського кодексу України, а зокрема до статті 91, яка регулює припинення господарських товариств, то можна відзначити, що дана стаття містить положення лише про ліквідацію, положення про реорганізацію взагалі відсутні, а це є суттєвим недоліком у правовому регулюванні цього питання.

Необхідно також ствердити, що різні органи, безпосередньо причетні до реорганізації і ліквідації підприємств – Фонд держмайна, Антимонопольний комітет, Держкомісія з цінних паперів і фондового ринку, міністерства і держкомітети, – використовують у своїй діяльності абсолютно різні правові концепції і підходи, що породжує суперечливі, а деколи і взаємовиключні акти. Усе це не полегшує як теоретичне осмислення, так і практичну реалізацію відповідних норм права.

Слід зазначити, що така підстава для ліквідації, як визнання судом недійсною реєстрації суб'єкта господарювання у зв'язку з тим, що під час створення цього суб'єкта було порушено закони чи інші правові акти, якщо ці порушення не можна усунути чи такі, яких не можна позбутися, не є достатньо чітко визначеною, оскільки не всі порушення закону під час створення суб'єкта господарювання можна усунути. Зокрема, неможливо переукласти установчий договір про створення акціонерного товариства, якщо його засновники вже не є акціонерами, наприклад у зв'язку зі смертю. Також таке поняття «не можна усунути» або такі, «яких не можна позбутися», має відносний і оцінний характер. Це знову може призвести на практиці до прийняття рішень про ліквідацію суб'єкта господарювання, коли це не відповідає бажанню власників цього суб'єкта, а також його працівників, які позбавляються робочих місць. Тому більш правильним є визнання підставою для ліквідації відмову суб'єкта

господарювання внести зміни до установчих документів або вчинити дії, які необхідно було зробити до її реєстрації, наприклад сплатити вартість акцій [5].

Отже, аналізуючи вищенаведене, можна дійти висновку, що в чинному українському законодавстві є ряд проблем щодо правового регулювання реорганізації суб'єктів господарювання. Для вирішення цих проблем потрібно:

1) створення єдиного кодифікованого акта, який би містив усі положення щодо регулювання реорганізації суб'єктів господарювання;

2) внести положень про проведення процедури реорганізації суб'єкта господарської діяльності в Господарському кодексі України;

3) виділити окрему главу чи розділ про реорганізацію суб'єктів господарювання, в якому зазначалася не лише процедура усіх суб'єктів господарювання, а й реорганізація як юридичних осіб, так і фізичних осіб-підприємців;

4) внести в статтю 91 Господарського кодексу України також положення, яке б регулювало реорганізацію господарських товариств.

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. за № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
2. Хозяйственный кодекс Украины: научно-практический комментарий / под общ. ред. А. Г. Бобковой. – Х.: Вапнярчук Н.Н., 2008. – 1296 с.
3. Господарське право України : [підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти] / [В.М. Гайворонський, В.П. Жушман, Н.В. Погорецька та ін.] ; за ред. В.М. Гайворонського, В.П.Жушмана. – Х. : Право, 2005. – 384 с.
4. Господарське право: Навч. посібник у схемах і таблицях / За заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Шелухіна М.Л. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 616 с.

5. Господарське право / Підстави припинення діяльності суб'єктів господарювання // [Електронний ресурс]. – режим доступу: <https://uchil.net/?cm=47951>
6. Новохацька М.Ю. Юридичні аспекти припинення суб'єктів господарювання // Науковий вісник Ужгородського національного університету / М. Ю. Новохацька. – Київ, 2016. – № 2. – С. 64.